

Den goda döden - finns den?

Ulla Qvarnström

Ulla Qvarnström belyser i denna artikel dödsbegreppet utifrån tre olika perspektiv: den intrapersonliga döden, den interpersonliga döden och den opersonliga döden. Hon framhåller också att de teoretiska kunskaper och de praktiska erfarenheter som utvecklats inom tanatologin under senare hälften av detta århundrade har skapat förutsättningar för att en god död skall kunna tillgodoses. Hennes svar på frågan om den goda döden finns är ett obetingat JA och hon framhåller att nästa århundrade bör inledas med en integrering av den tanatologiska kunskapen i den svenska sjukvårdsorganisationen.

Ulla Qvarnström är sjuksköterska och filosofie doktor. Hon disputerade i slutet av 70-talet på avhandlingen "Upplevelser inför döden - Samtal vid livets slut". Ulla Qvarnströms kunskaper har i hög grad påverkat utvecklingen av vården av döende i Sverige. Hon är även internationellt verksam i frågor som rör livets slut.

I ett historiskt perspektiv har människans liv ledsagats av livets trogna följeslagare döden. I alla tider har livets slut och döden som mänskligt fenomen engagerat människan och det samhälle och kultur hon lever i. Detta kommer till uttryck inom bland annat teater, konst, skönlitteratur och i vetenskaplig dokumentation om människans upplevelser inför livets slut. Trots att människan från födelsen

lever inom ramen för potentiell död ter sig den egna döden mycket speciell och dess karaktäristika präglas bland annat av den döendes tidigare livserfarenheter samt hans/hennes övergripande syn på liv och död. Men människans död präglas inte bara av hur den döende upplever sin död, den påverkas även av hur omvärlden upplevde denna död och hur denna död registrerades. Dödsbegreppet kan således analyseras utifrån tre perspektiv, nämligen 1) den intrapersonliga döden, 2) den interpersonliga döden och 3) den opersonliga döden.

Den intrapersonliga döden

Detta perspektiv på dödsbegreppet avser den enskilda människans upplevelser inför den egna döden. Enligt den framstående amerikanska tanatologen Avery D. Weisman är det detta dödsperspektiv som ger upphov till dödsångest. I sina studier av döendets förlopp finner han det irrelevant att ta i bruk sådana traditionella psykologiska begrepp som psykiskt försvar, förståelse av döendets psykosociala innehåll. Människans döende-process följer sitt eget specifika förlopp – ett förlopp som kan beskrivas i termer av olika

Människans död präglas inte bara av hur den döende upplever sin död, den påverkas även av hur omvärlden upplevde denna död och hur den registreras
